

לאן נעלים אוצר העולה מרומניה?

מה גורלו של עולה חדש, המגיע לישראל ומגלה שכל עמל חייו, שהביא עימו מארץ מוצאו — נגנב במכס?

התשובה תלויה, במידה רבה, בצורת תגובתו של הקורבן: אם הוא יהודי עקשן, המרעיש עולמות, הוא עלול לגלות, למגינת ליבו, שממשלת ישראל נתקטת בגדו בי פעולות עוינות, אולי גם תתקם בילדיו — כפי שקרה לעימנואל צורפסקו, שהגיע לישראל מרומניה לפני חצי שנה.

לפני ארבע שנים, במארס 1965, המתינה משפחת צורפסקו — בעל, אשה ושני בנים — למטוס בשדה התעופה בבוקרשט, שנועד להעלות אותם לישראל. את הרכוש שלהם שלחו באונייה עזר קודם לכן, בארבעה ארגזים גדולים. הנוסעים התחילו לעלות אל המטוס. מרטה ועימנואל צורפסקו, עם שני הבנים, היו האחרונים בתור. לפתע ניגש אל עימנואל קצין משטרה לבוש אורחיה, ביקש ממנו לסור עם משפחתו למשרד, שם הוסבר לו שהשלטונות קיבלו הודעה לפיה במיטען שנושלה על-ידם ארצה היו זהב ואבנים יקרות, שהוצאתם מתחום רומניה אסורה. צורפסקו הכחיש את האשמה, טען שלא היו דברים מעולם. החוקרים פנו אל אשתו: "מה עשית בכסף שקיבלת תמורת שתי התנויות להלבשת גברים שלכם, שמכרת לפני הנוסעים?" מרטה הסבירה שקנתה בכסף רק לבוש וכלים, כדי שיוכלו להסתדר בארץ החדשה אליה הם יוצאים. אולם זה לא הועיל. האישה הועברה למעצר, האב ושני בניו הורשו לחזור הביתה.

מרטה הועמדה למשפט, נידונה לשנת מאסר. כשהשתחררה, הנישה המשפחה בקשה חדשה לעלות ארצה. התשובה השתתה שלוש שנים, בהן התקיימה המשפחה בקר שירב מאחר ועימנואל, שהיה בבחינת ציוני, הועסק רק בעבודות ארעיות.

משפחה הגיעה ארצה באפריל 1969, כשביום מורדה דלה אחת. אולם הם לא דאגו — הם ידעו שבישראל מצפה להם כל רכושם, כולל יהלומים וזהב, שהיו מוסתרים בתוך שטח מעורר ובחגורת אחת השמלות של מרטה. הערך הכולל של חצי הערך — 100 אלף לירות ישראליות.

למחרת הגיעם, נסע עימנואל צורפסקו ליפה כדי לשחרר את מטענו. פקיד המכס פתח בפניו את המחסן הנעול, וצורפסקו גילה, בקצה המחסן, את הארזים שלו: הם היו שבורים ופרוצים.

עימנואל הגידהם התחיל בודק את רכושו, גילה כי כל חפציו חסרים. במקומם היו הארזים מלאים סמרטוטים. מנהל המכס הוועק למקום, פתח בחיפושים, אך לשוא. היהלומים והזהב, הריקמות היקרות, השטר חים והפרחה — הכל נעלם.

מנהל המכס הסביר לצורפסקו שעליו לפנות לסוכנות. רק שם יוכלו לעזור לו. צורפסקו הנוזעם פנה לסוכנות בירושלים, למשטרת ישראל ולמכס.

כעבור שבוע הוזמן למשטרה, נתבקש להצהיר על כל החפצים שנגנבו. "אין אני יכול לזכור בדיוק מה היה בארזים ששלח

תי לפני ארבע שנים?" התמרמר. הוסבר לו שעליו להביא אם כן למשטרה את רשימת המלאי, שהיתה מצורפת לארזים.

עתה החל מחולשים:

צורפסקו פנה למשרד החוץ, שם נמצא אים כל מיסמכיו, ביקש את רשימת המלאי. לתדהמת הודיעו לו שאין באפשרות משרד החוץ להיענות לבקשתו, מאחר וקיים הסכם עם ממשלת רומניה, לפיו מדינת ישראל אינה מוסרת רשימות כאלו, או כל דבר אחר הקשור ברכוש של עולים מרומניה. הסכם

עזר קודוס, מנהל רומניה — לזכרון בישראל

זה נערך כדי למנוע עולים לתבוע ממשלת רומניה פיצויים על רכוש שהותירו אחריהם ברומניה.

משך חצי שנה התרוצץ צורפסקו בין הסוכנות למשרד החוץ, כשמשפחתו חסרה בגד לעורה. המענק החודשי בסך 150 ל"י שזכו לו, הספיק בקושי לקיום. שני בניה עברו לקיבוץ רמת-דוד. אולם מכל ההתרוצצויות שלו והתעקשותו שלא לוותר על רכושו, זכה עימנואל רק בדבר אחד! משרד החוץ סירב למסור לידיו את העודות הבגרות של בניו — בני 19 ו-24 — עד שלא יתתום על הצהרה שהוא מוותר על רשימת המלאי. התוצאה: שני הבנים אינם יכולים להתקבל כיום לטכניון.

משרד הקליטה חילץ ידיו מהפרשה, הסביר שמשרד החוץ מטפל בעניין. משרד החוץ לא יודע מכלום: הרושם הוא שחלה כאן איבה, הגיב נציג המשרד, דומניצ'ר. הוא הסביר שלא שמע על הסכם כזה, לפיו אין מוסרים את רשימת המלאי לעולים. יש לברר את איבה הנה, והבעיה תבוא על תרונה, הסביר באלגאנטיות.

הסברו לא הועיל כמובן למשפחת צורפסקו: "אני מאשרת להיות בארץ, אומרת מרטה צורפסקו, אבל הסבל שלנו לא יתואר. עבדנו קשה כל חיינו עד שחשכנו את רכושנו. מצבנו הכלכלי בחוץ לארץ היה תמיד טוב. עכשיו שהגענו ארצה — אנחנו חסרי כל. אנחנו כבר אנשים מבוגרים — כיצד נתחיל את חיינו מחדש בלי כלום?"

כשם שנכנס, אלא דרך חדר המדרגות. אלא שהצעקות שהבהילוהו, הבהילו גם את שכניה של מול. אלו יצאו בחופזה לחדר המדרגות, נתקלו שם בממן הנמלט, ותפשחו.

לדברי התובעת, התחיל ממך לבקש רחמים בפניהם, בועקו בקול גדול שלא ימסרו. זה ליד המשטרה, בהתחשב בכך שהוא בעל לאשה ואב לילדים. השכנים הרחמנים צערו לתחנונו ושיחררו אותו. מול חזרה לדירתה, אך כעבור יומיים פנתה למשטרה והתלוננה על המקרה.

רגיל לשכב איתה. בעקבות תלונתה נעצר ממך והועמד לדין. אלא שבמהלך המשפט ניגלה שהדברים אינם ככל כה פשוטים. התפתח סיפור נוסח ראשומון: בחקירתה הנגדית נשאלה מול, העובדת

בסטייקה 1919 בגבעתיים, עלידי בא כותו של ממך, עורדין דרור מקרין, מדוע בעצם המתינה יומיים תמימים לפני שהגישה את התלונה. תשובתה: "למחרת המקרה אמר לי השכן שלי, שלמה קוממי, זה שתפס את ממך כשברת, שממך אמר לו שהוא לא מבין מה כל הרעש, הרי הוא רגיל לשכב איתי כל פעם — הוא שכב איתי בעבר, ועכשיו בא לשכב איתי שוב. דברים אלו פגעו בכבודי ובשמי הטוב, ובגלל זה הלכתי למשטרה."

מול אף הוסיפה וטענה בפני השופט מקס צירנובילסקי כי מעודה לא ראתה את ממך לפני הפלישה, וכל רצונה הוא לטהר את שמה בעיני השכנים.

גירסתו של ממך, כפי שהתגלתה בבית המשפט היתה שונה קצת מול של מול. לדבריו, הכיר את מול זמן רב. בזמנו, נהג לבקר הרבה בדירה הסמוכה לשלה, אצל חבר בשם שלום דהאן. כתוצאה התפתחה ידידות הדוקה בינו לבין מול, והוא נהג לבקר אצלה לעתים תכופות. וכן לשכב איתה. מול, לדבריו, זכתה לא רק באהבתו, אלא גם בעזרתו הפינאנסית. גם הפעם הזו לא היתה שונה, לדבריו ממך: הוא בא אל מול כדי לשכב איתה, אלא מאחר שהיא קיבלה את עונתה, הדבר לא יצא לפועל. מה שלא הפריע לה, לדבריו, לתבוע ממנו 100 ל"י, עבור שכר-דירה. ממך סירב בטענה ההגיונית שלא שכב איתה — או למה לשלם. בלהט הויכוח פתחה מול בצעקות אימים — ואז התערבו השכנים. ממך חזר לביתו, עד שהוועק למשטרה כעבור ימים מספר.

הסתירה המשחררת. אחרי חקירה נוקבת הצליח בא-כוחו של ממך לסחוט ממול את העובדה שאכן הכירה את ממך עוד מקודם. דבר זה היה כמובן בניגוד לעדותה בחקירה הראשית וכן להודאתה בי משטרה, עת הכחישה מכל וכל שהכירה את ממך אי פעם.

על אף זאת, המשיכה מול והכחישה שאי פעם שכבה עם ממך. לדבריה, הציע לה אמנם הלה לשכב איתה, אך היא סירבה, וימים מספר לאחר סירובה אירע המקרה המגונה.

אחרי ששמע את שתי הגירסאות, שקע השופט בחינה רחוקה למשך דקות ארוכות, כשהבעה מרוכזת על פניו, ואז הכריז על החלטתו:

מאחר שמול הודתה שאכן הכירה את ממך עוד מקודם, ובה סתרה את עדותיה הקודמות — התעורר אצלו הספק באמינות דבריה, וקשה לו לשפוט בין שתי הגירסאות. מחמת ספק זה, זיכה את משה ממך.

פשעים

שודדי החיילות

דממה מעיקה ועוינות. מלחה לחינות תמיהה ובוה, מילאה השבוע את חלל ארץ-לש המשפטים של שופט-השלום התל-אביבי ברונו יעקובי, כאשר השמיע התובע את האשמה נגד אפרים סילבר. שכן סילבר נחשד עלידי המשטרה בפשע קל יחסית, אך שפל מעין כמוהו: שדירות ארנקה של חיילת.

"הלארק" נעלמה בדהרה. היה זה באחד מערבי השבוע החמים. דורית גרינבוים, חיילת חנינת בשירות סדיר, חזרה לביתה בהרצליה בצעדים איטיים. השעה היתה 11 בלילה, כשלפתע עצרה לידה מכוננית לארק לבנה. במכוננית ישבו שלושה צעירי רים עליונים וקולניים. אחד מהם הושיט ידו, במהירות, חטף את ארנקה של דורית. המכוננית הסתלקה בדהרה.

דורית מיהרה לתחנת המשטרה הקרובה. ניירות יצאו בחופזה לכיוון שבו נעלמה הלארק. כל מי שמע על הפשע רתח מזעם. כעבור שעה נעצר אפרים סילבר, יחד עם צעיר נוסף, בקירבת הלארק שפרטיה נמסרו עלידי דורית.

התמרמרות מוצדקת בפני השופט טען התובע כי סילבר הוא דמות ידועה למשטרה לא מהיום. נוסף להשדע על חטיפת התיק, נעצר סילבר לפני מספר שבועות כחשוד בפריצה לדירה פרטית ברמת-הש"ר, מנה נעלמו חפצים שונים, כולל ניירות-ערך בשווי 1500 ל"י. סילבר נתפס כשניסה למכור חלק מניירות אלו. או הכחיש סילבר את האשמה, ומשפטו בעניין זה עומד להתברר בימים אלה.

גם את האשמה הנוכחית הכזיש אפרים. "אני לא יודע כלום מכל העניין, טען בקולו הרועם. על פניו הסתמנה הוכעת-מירורית, כאשר פסק לו השופט עשרה ימי-מעצר. אכן, היה לו על מה להתמרמר: ארנקה של דורית הכליל בסך-הכל חמש ל"י.

שנת שלום בלתי-אלימה
למנוחה בלתי-אלימה
מרבית השלום